

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 1. Położenie i środowisko przyrodnicze Polski				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie terminów: siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik, długość geograficzna, szerokość geograficzna • wskazać na globusie i na mapie południki: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią • wskazać na globusie i na mapie równik oraz półkulę północną i półkulę południową • wskazać położenie Polski na mapie Europy; • wymienić sąsiadów Polski; • wymienić cechy położenia Polski; • wymienić skrajne punkty terytorium Polski; • nazwać województwa i ich stolice. • wskazać struktury geologiczne występujące w Polsce. • wymienić nazwy zlodowceń i wskazać ich zasięg na mapie. • wymienić różne typy skał i minerałów występujące w Polsce; • wymienić przykłady wykorzystania skał i surowców mineralnych w działalności człowieka. • wymienić czynniki kształtujące klimat w Polsce; • nazwać masy powietrza wpływające na klimat; 	<ul style="list-style-type: none"> • podać wartości południków i równoleżników w miarach kątowych • wyjaśnić różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną • wyjaśnić znaczenie terminów: rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa • wymienić wszystkie województwa i ich stolice; • podać przykłady konsekwencji rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Polski. • korzystając z atlasu nazwać ery, w jakich powstały poszczególne struktury geologiczne; • wskazać i nazwać struktury geologiczne powstałe w poszczególnych orogenezach. • wymienić formy powstałe w wyniku akumulacyjnej i erozyjnej działalności lądolodu. • wymienić i wskazać rejony występowania poszczególnych surowców 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy południków i równoleżników • odczytać długość i szerokość geograficzną na globusie i na mapie • odszukać obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych • wymienić i wskazać na mapie województwa; • wymienić i wskazać na mapie sąsiadów Polski; • wymienić konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Polski. • opisać na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia geologiczne na terenie Polski. • omówić uwarunkowania zlodowceń w Polsce. • opisać na podstawie mapy rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce; • sklasyfikować skały występujące w Polsce ze względu na ich genezę; • określić znaczenie gospodarcze surowców mineralnych. • wyjaśnić sposób powstawania frontów atmosferycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie układu współrzędnych geograficznych • obliczyć na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość równoleżnikową i rozciągłość południkową • wymienić i wskazać na mapie województwa i ich stolice; • scharakteryzować konsekwencje wynikające z rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Polski. • wykazać związki między wydarzeniami geologicznymi a zróżnicowaniem ukształtowania terenu. • wyjaśnić genezę wybranych form polodowcowych; • określić możliwość występowania form polodowcowych w najbliższej okolicy. • wskazać surowce mineralne występujące w najbliższej okolicy, ocenia ich przydatność; • określić zasobność Polski w surowce mineralne na tle Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie umiejętności określania współrzędnych geograficznych w życiu człowieka • wymienić i wskazać na mapie województwa i miasta będące siedzibami władz samorządowych; • obliczać rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski. • scharakteryzować na podstawie map i wykresów budowę geologiczną poszczególnych regionów Polski. • omówić cechy charakterystyczne rzeźby młodociekowej i staroglacjalnej oraz wskazać rejony ich występowania w Polsce. • omówić zróżnicowanie występowania skał i złóż surowców mineralnych w Polsce z uwzględnieniem budowy geologicznej.

<ul style="list-style-type: none"> • wymienia termiczne pory roku. • wymienić czynniki wpływające na zróżnicowanie warunków klimatycznych w Polsce. • wskazać na mapie wybrane obiekty hydrologiczne w Polsce. • wskazać na mapie obszary Polski charakteryzujące się największą i najmniejszą lesistością. • wymienić czynniki glebotwórcze; • wyjaśnić znaczenie gospodarcze gleb. • wymienić cechy geograficzne Morza Bałtyckiego. • wymienić zmiany, jakie w środowisku naturalnym wywołuje rozwój gospodarczy. • wymienić podstawowe formy ochrony przyrody w Polsce; • lokalizować na mapie wybrane parki narodowe. 	<p>mineralnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy klimatu Polski, określić rodzaj pogody związanej z poszczególnymi masami powietrza. • omówić na podstawie map klimatycznych zróżnicowanie rozkładu temperatur, opadów, długości trwania okresu wegetacyjnego w Polsce. • nazwać i wskazać na mapie główne dorzecza i zlewiska w Polsce. • wymienić rodzaje lasów. • wskazać na mapie rejony występowania poszczególnych typów gleb. • opisać położenie Bałtyku, zróżnicowanie linii brzegowej, główne cechy tego środowiska morskiego. • podać przykłady działań, które należy podjąć, aby chronić przyrodę Polski. • lokalizować na mapie wszystkie parki narodowe w Polsce; • omówić przyrodę w wybranych parkach narodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić cechy klimatu Polski. • wskazać formy działalności człowieka uzależnione od warunków klimatycznych. • opisać cechy sieci rzecznej w Polsce. • scharakteryzować poszczególne rodzaje lasów ze względu na skład gatunkowy i siedlisko. • scharakteryzować wybrane typy gleb. • omówić cechy fizyczne wód Bałtyku i ich zależność od warunków przyrodniczych; • wskazać państwa nadbałtyckie ze stolicami. • wyjaśnić znaczenie terminów: segregacja odpadów, recykling. • wymienić formy ochrony przyrody i wyjaśnić różnice między nimi; • podać przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących w pobliżu miejsca zamieszkania. 	<ul style="list-style-type: none"> • określić zmiany pogody wynikające z przemieszczania się frontów atmosferycznych. • scharakteryzować zależności między warunkami klimatycznymi a rolnictwem, turystyką i transportem. • scharakteryzować dorzecza Wisły i Odry. • wyjaśnić zależności między warunkami klimatycznymi a szatą roślinną; • porównać zbiorowiska leśne w różnych częściach Polski. • ocenić wartość użytkową gleb w Polsce; • omówić genezę wybranych typów gleb. • wyjaśnić zróżnicowanie zasolenia i termiki wód Bałtyku; • określić znaczenie Bałtyku dla regionu; • omówić przebieg granicy morskiej Polski. • omówić wpływ działalności człowieka na atmosferę, wody i gleby. • opisać zasady rozwoju zrównoważonego. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować klimat Polski na tle klimatu Europy • scharakteryzować czynniki wpływające na zmienność pogody w Polsce. • omówić cechy charakterystyczne klimatu własnego regionu na tle Polski. • wskazać różnice między dorzeczami Wisły i Odry na tle innych rzek Europy. • wyjaśnić przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika lesistości w Polsce oraz na tle Europy; • ocenić potrzebę racjonalnej gospodarki leśnej. • dokonać analizy prostego profilu glebowego. • wskazać czynniki wpływające na degradację środowiska Morza Bałtyckiego i przedstawić sposoby poprawy warunków. • opisać mechanizm powstawania kwaśnych opadów i wymienić skutki na przyrodę i działalność człowieka. • omówić akty prawne, na podstawie których przyroda w Polsce podlega ochronie.
Dział 2. Ludność Polski				
<ul style="list-style-type: none"> • korzystając z danych statystycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać liczbę ludności 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonać prosty wykres zmian 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić tendencje zmian 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozować zmiany liczby

<p>odczytać liczbę ludności Polski i innych krajów w różnych okresach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować przyrost naturalny i rzeczywisty • wymienić przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki osadnicze; • zdefiniować gęstość zaludnienia. • odczytać z wykresów wielkość przyrostu naturalnego; • zdefiniować wyż i niż demograficzny; • wskazać na mapie prezentującej poziom współczynnika naturalnego te województwa, w których jest on najwyższy i najniższy. • odczytać z piramidy wieku i płci liczebność danej grupy wiekowej; • określić, jakie dane można odczytać z piramidy wieku i płci; • zdefiniować współczynnik feminizacji; • zdefiniować pojęcie przeciętne trwanie życia. • odczytać z wykresów kołowych strukturę ludności; • zdefiniować pojęcia mniejszość narodowa i etniczna; • podać przykłady grup etnicznych i mniejszości narodowych w Polsce; • wymienić religie i wyznania istniejące w Polsce; • zdefiniować analfabetyzm. • odczytać z wykresów kołowych strukturę zatrudnienia ludności; • zdefiniować pojęcia bezrobocia i prywatyzacji. • zdefiniować pojęcia migracji, emigranta i imigranta; • podać przykładów krajów, w których istnieją skupiska Polonii. • wymienić przyczyny migracji ze wsi do 	<p>Polski z innymi krajami Europy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować współczynnik przyrostu naturalnego • odczytywać dane z mapy gęstości zaludnienia Polski i Europy; • porównać gęstość zaludnienia Polski z innymi krajami Europy; • zdefiniować ekumenę. • wskazać na wykresach okresy wyżów i niżów demograficznych; • zdefiniować współczynnik urodzeń i zgonów; • podać przykłady województw o najniższym i najwyższym przyroście naturalnym. • wskazać na piramidzie wieku i płci przedziały wiekowe ludności w wieku produkcyjnym; • odczytać z piramidy wieku i płci przedziały wiekowe w których przeważają w polskim społeczeństwie kobiety i mężczyźni; • wyjaśnić zjawisko nadumieralności mężczyzn. • wymienić mniejszości narodowe i etniczne w Polsce; • wskazać na mapie zasięg głównych religii i wyznań w Europie. • zdefiniować pojęcia stopy bezrobocia i ludności aktywnej zawodowo; • wymienić województwa, 	<p>liczby ludności Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> • obliczyć współczynnik przyrostu naturalnego dowolnego kraju; • podać przyczyny wzrostu populacji Polski i Europy • porównać mapę gęstości zaludnienia wg powiatów i gmin w Polsce oraz ocenić zakres informacji prezentowanych na każdej z nich; • obliczyć gęstość zaludnienia dla dowolnego obszaru. • wykonać prosty wykres zmian ruchu naturalnego ludności w Polsce; • wskazać okresy występowania w Polsce niżów i wyżów demograficznych; • przedstawić na mapie zróżnicowanie wielkości przyrostu naturalnego w Polsce według województw. • obliczyć współczynnik feminizacji dla dowolnego województwa lub kraju • wykonać prosty wykres zmian współczynnika feminizacji w Polsce po II wojnie światowej • analizować piramidę wieku i płci i na jej podstawie porównać liczebność grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym • wymienić i wskazać na mapie mniejszości narodowe i etniczne oraz główne grupy etnograficzne w Polsce; 	<p>liczby ludności Polski;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przyczyny ubytku ludności Polski i Europy na początku XX w. • podać przyczyny rozwoju populacji najgęściej zaludnionych regionów Polski i Europy; • wskazać przyczyny rozwoju wielkich ośrodków miejskich w Europie; • zaprezentować gęstość zaludnienia własnego regionu i porównać do średniej wartości w Polsce. • określić przyczyny występowania wyżów i niżów demograficznych; • analizować zmiany wartości przyrostu naturalnego Polski; • zdefiniować kompensacyjny wyż demograficzny; • podać przyczyny zróżnicowania wielkości przyrostu naturalnego w Polsce. • określić przyczyny zmian współczynnika feminizacji w Polsce; • porównać piramidy wieku i płci Polski z innymi krajami europejskimi i ocenić stopień dojrzałości społeczeństw; • wskazać w Europie kraje o młodym społeczeństwie i kraje ze starzejącą się populacją; • wykonać uproszczoną piramidę wieku i płci dla Polski. 	<p>ludności Polski i Europy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać skutki zmiany liczby ludności Polski i Europy. • wskazać analogie i odmienności w procesach osadniczych w Polsce i innych krajach europejskich; • porównać na przykładach zalety i wady dla rozwoju demograficznego populacji położonych w centrum i na peryferiach regionu lub kraju. • analizować zmiany wartości przyrostu naturalnego własnego regionu; • ocenić skuteczność działań władz różnych krajów europejskich w zakresie zwiększenia dzietności; • na dowolnych przykładach określić skutki społeczne i gospodarcze wysokiego i niskiego przyrostu naturalnego (na poziomie województw i krajów). • ocenić znaczenie imigracji dla populacji społeczeństw starzejących się; • przedstawić skutki społeczne i kulturowe imigracji do państw o starzejącym się społeczeństwie; • przedstawić strukturę wieku i płci własnej miejscowości (regionu) i ocenić ją (społeczeństwo młode, dojrzałe, starzejące się). • przedstawić skutki społeczne uznania Ślązaków za grupę
--	--	---	---	---

<p>miast;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pojęcia urbanizacja i aglomeracja. • wymienić główne funkcje miasta; • wymienić przyczyny rozwoju miast w Polsce; • wymienić 5 największych miast Polski. 	<p>regiony Polski, w których bezrobocie jest najwyższe i najniższe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pojęcie salda migracji; • podać przykłady fal migracyjnych w Polsce; • przedstawić na mapie rozmieszczenie Polonii na świecie. • zdefiniować pojęcia suburbanizacja, aglomeracja monocentryczna i aglomeracja policentryczna (konurbacja); • podać przykłady aglomeracji monocentrycznej oraz policentrycznej. • podać przykłady rozwoju miast w dogodnych warunkach przyrodniczych; • wymienić i wskazać na mapie główne miasta Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować analfabetyzm funkcjonalny; • omówić poziom wykształcenia społeczeństwa Polski. • podać przyczyny bezrobocia w Polsce; • przedstawić na mapie zróżnicowanie poziomu bezrobocia w Polsce. • omówić przyczyny migracji; • przedstawić na mapie rozmieszczenie migracji; • wymienić kraje, do których najczęściej wyjeżdżają Polacy; • wymienić kraje, z których najczęściej przyjeżdżają do Polski imigranci. • porównać poziom urbanizacji Polski z innymi krajami Europy; • wskazać na mapie największe aglomeracje Polski i Europy. • opisać funkcję wybranych miast Polski i Europy; analizować sieć miejską Polski; porównać ją siecią miast w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce; • podać przykłady krajów wielonarodowych w Europie; • potrafi wymienić i wskazać na mapie kraje o zróżnicowanej strukturze wyznaniowej; • potrafi wskazać w Europie kraje w których mieszka duża liczba wyznawców islamu; • omówić zmiany, jakie zachodzą w poziomie wykształcenia mieszkańców Polski i innych krajów Europy. • omówić zmiany, jakie zaszły w strukturze zatrudnienia w Polsce po II wojnie światowej; • porównać strukturę zatrudnienia w Polsce i w innych krajach Europy; • analizować wskaźnik bezrobocia w różnych skalach przestrzennych. • wyjaśnić rozmieszczenie migracji; • omówić konsekwencje migracji. • analizować zmiany w osadnictwie wiejskim i miejskim; • potrafi wymienić przykłady krajów o najwyższym i najniższym poziomie urbanizacji w Europie. określić, które z warunków przyrodniczych i 	<p>etniczną w Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady wpływu mniejszości narodowych i grup etnicznych na rozwój kultury narodowej; • przedstawić wady i zalety dużego zróżnicowania religijnego wybranego kraju Europy; • porównać poziom wykształcenia statystycznego Polaka i Europejczyka. • porównać strukturę zatrudnienia w regionie zamieszkania ze strukturą krajową i europejską oraz wskazać przewagę lub zapóźnienia; • wskazać i ocenić sposoby rozwiązywania problemu bezrobocia w Polsce i w Europie. • porównać dawne i współczesne migracje Polaków; • porównać migracje Polaków z migracjami w Europie. • analizować przestrzenny rozwój przykładowego miasta; • porównać procesy urbanizacyjne zachodzące w Polsce i w innych krajach Europy. wyjaśnić na przykładach, dlaczego najszybciej rozwijają się największe miasta.
--	--	---	---	--

			pozaprzrodniczych sprzyjały rozwojowi miast – podać przykłady z Polski i Europy	
Dział 3. Główne zagadnienia gospodarcze Polski				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co to jest gospodarka narodowa; • opisać, czym zajmuje się rolnictwo, przemysł i usługi; • wyjaśnić, co to jest Produkt Krajowy Brutto. • wyjaśnić, czym zajmuje się rolnictwo; • wymienić przyrodnicze czynniki, decydujące o rozwoju rolnictwa w Polsce. • wymienić czynniki pozaprzrodnicze mające wpływ na rozwój rolnictwa w Polsce i omówić wybrane z nich. • wymienić nazwy podstawowych roślin uprawianych w Polsce oraz gatunki zwierząt hodowlanych; • opisać na prostych przykładach związek między warunkami naturalnymi a rozmieszczeniem upraw roślin i chowu zwierząt. • opisać położenie Polski względem Morza Bałtyckiego; • wskazać konsekwencje nadmorskiego położenia Polski. • omówić, czym zajmuje się przemysł; • wymienić przykłady produktów wytworzonych w przemyśle; • na podstawie wykresu strukturalnego opisać strukturę 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać na podstawie wykresu strukturę PKB wg sektorów gospodarki w Polsce i wybranym kraju europejskim. • na podstawie map tematycznych opisać warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce. • omówić wpływ czynników pozaprzrodniczych na rozwój rolnictwa w Polsce; • wymienić jednostki miar używane w rolnictwie (ar, hektar, tona, kwintal). • podać przykłady roślin zaliczanych do różnych grup (zboża, pastewne, przemysłowe, owoce i warzywa) uprawianych w Polsce; • wskazać na podstawie kartogramu województwa o największym i najmniejszym pogłowie bydła i trzody chlewnej; • podać i opisać przykłady działalności gospodarczej w różnych sektorach gospodarki narodowej związanych z gospodarką morską. • wymienić rodzaje działalności przemysłowej i opisać strukturę produkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać strukturę zatrudnienia wg sektorów gospodarki w Polsce i w krajach Europy Zachodniej; • zakwalifikować działalność gospodarczą do poszczególnych sektorów gospodarki narodowej. • omówić funkcję gospodarczą, społeczną i przestrzenną rolnictwa; • scharakteryzować przestrzenne zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce. • interpretować dane statystyczne w celu ustalenia pozycji Polski w produkcji rolnej w Europie i na świecie. • opisać rozmieszczenie podstawowych roślin uprawnych i zwierząt hodowlanych w Polsce. • ocenić możliwości rozwoju gospodarki morskiej w Polsce; • wymienić wybrane gatunki ryb morskich i słodkowodnych. • opisać udział przemysłu w strukturze zatrudnienia oraz wytwarzania Produktu Krajowego Brutto; • omówić wpływ przemysłu na gospodarkę, społeczeństwo i przestrzeń. • porównać strukturę produkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować wniosek dotyczący związku między strukturą zatrudnienia oraz PKB a poziomem rozwoju gospodarczego; • wskazać na mapie politycznej świata kraje o podobnej do Polski wartości PKB na 1 mieszkańca. • wyjaśnić wpływ zmienności pogody na rolnictwo w Polsce; • wymienić typy gleb występujących w Polsce i omówić ich przydatność rolniczą. • sprawnie posługiwać się jednostkami miar używanymi w rolnictwie, wykonywać przeliczenia. • wyjaśnić przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia roślin uprawnych w Polsce; • omówić występowanie chowu zwierząt w Polsce. • opisać perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w podziale na poszczególne obszary działalności gospodarczej. • wymienić i opisać czynniki lokalizacji zakładów reprezentujących wybrane rodzaje działalności przemysłowej; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co to jest globalizacji i podać przykłady przejawów globalizacji w życiu codziennym; • podać pozytywne i negatywne skutki globalizacji; • wymienić inne niż PKB wskaźniki poziomu rozwoju gospodarczego państw. • omówić przestrzenne zróżnicowanie gleb o różnej przydatności dla rolnictwa; • wyjaśnić, co to jest agroklimat. • omówić wpływ przynależności do Unii Europejskiej na funkcjonowanie rolnictwa w Polsce. • ocenić jakość żywności produkowanej w Polsce i wskazać jej zalety oraz wady. • wymienić i opisać działania podejmowane przez społeczność międzynarodową w celu ochrony różnorodności biologicznej mórz i oceanów. • omówić wpływ indywidualnych decyzji konsumenckich na rozwój przemysłu kraju. • podać argumenty za i przeciw budowie w Polsce elektrowni atomowej. • wyjaśnić, czym są specjalne

<p>produkcji przemysłowej według rodzajów działalności gospodarczej.</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić odnawialne i nieodnawialne źródła energii elektrycznej; omówić znaczenie węgla kamiennego i brunatnego w strukturze produkcji energii elektrycznej w Polsce. wyjaśnić znaczenie terminów: zakład przemysłowy, okręg przemysłowy, koncentracja przemysłu, restrukturyzacja przemysłu; omówić wpływ przemysłu na środowisko. wymienić wybrane produkty przemysłu zaawansowanych technologii; na podstawie analizy danych statystycznych porównać nakłady na działalność badawczo-rozwojową w Polsce i krajach Unii Europejskiej. wymienić przykłady działalności gospodarczej zaliczanej do sektora usług. podać przykłady różnych rodzajów transportu; omówić wady i zalety wybranych rodzajów transportu. wymienić najważniejsze atrakcje turystyczne w Polsce i wskazać ich położenie na mapie; podać przykłady polskich obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa 	<p>przemysłowej według rodzajów działalności gospodarczej w Polsce.</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przy pomocy mapy tematycznej rozmieszczenie surowców energetycznych w Polsce. wymienić przyczyny koncentracji przemysłu w okręgach; na podstawie mapy wskazać rozmieszczenie okręgów przemysłowych w Polsce. wymienia czynniki lokalizacji przemysłu zaawansowanych technologii; omawia zmiany czynników lokalizacji przemysłu high-tech względem tradycyjnych gałęzi przemysłu. scharakteryzować różnorodność usług występujących w Polsce. wyjaśnić znaczenie terminów: komunikacja, transport, łączność; omówić wady i zalety różnych rodzajów transportu wykorzystywanych w Polsce. omówić wybrane przyrodnicze i pozaprzyrodnicze atrakcje turystyczne w Polsce; wymienić obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO. wskazać na mapie fizycznej Polski regiony o szczególnych walorach turystycznych. 	<p>energii elektrycznej według źródeł w Polsce i w wybranych krajach Europy;</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić wpływ produkcji energii elektrycznej wg poszczególnych źródeł energii na środowisko przyrodnicze. omówić na wybranych przykładach, na czym polega restrukturyzacja zakładów przemysłowych w Polsce. wyjaśnić, czym różni się przemysł zaawansowanych technologii od tradycyjnych gałęzi przemysłu; omawia wpływ rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii na życie mieszkańców. omówić na wybranych przykładach rozwój usług w Polsce. opisać zależność między stosowanym rodzajem transportu a rodzajem i masą towaru, dystansem, czasem i kosztami; wskazać na mapie województwa o najlepiej i najgorzej rozwiniętej sieci drogowej i kolejowej. uzasadnić konieczność zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego. opisać związek między rozwojem turystyki a wzrostem presji na środowisko przyrodnicze. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać wybrany zakład przemysłowy, jego wpływ na otoczenie, w szczególności negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze. wskazać związek między oszczędzaniem energii a pozytywnym wpływem na przyrodę; podać sposoby ograniczenia zużycia energii elektrycznej. wymienić zalety i wady koncentracji przemysłu w okręgach przemysłowych; podać przykłady deglomeracji przemysłu w Polsce. wskazać na mapie lokalizację Krakowskiego Parku Technologicznego i Doliny Lotniczej i omawia ich wpływ na przemysł w Polsce; wskazać przykłady sukcesów polskich przedsiębiorstw branży high-tech na arenie międzynarodowej. wykazać związek między rozwojem usług a podnoszeniem się poziomu rozwoju gospodarczego kraju i regionu. ocenić znaczenie transportu i łączności dla jakości życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego kraju. omówić wpływ mieszkańców Polski na rozwój kulturowy kraju. uzasadnić konieczność zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego; 	<p>strefy ekonomiczne oraz opisać przyczyny i skutki powstawania SSE w Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie wybrane SSE w Polsce. ocenia możliwości dalszego rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce. wyjaśnić szybki rozwój wybranych usług w Polsce i we własnym regionie. uzasadnić konieczność ponoszenia przez państwo wysokich kosztów budowy infrastruktury transportowej. dokonać refleksji nad wartością wybranych walorów turystycznych Polski. podać argumenty świadczące o pozytywnym wpływie turystyki na rozwój gospodarczy oraz o jej negatywnym wpływie na środowisko przyrodnicze.
--	---	---	--	--

<p>Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO.</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić ważniejsze regiony turystyczne Polski; omówić wybrany przez siebie region turystyczny w Polsce. 			<ul style="list-style-type: none"> podać argumenty na to, że Polska jest, bądź nie jest, krajem atrakcyjnym turystycznie. 	
Dział 4. Relacje między elementami środowiska geograficznego				
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym jest powódź; podać przykłady przyczyn występowania powodzi; wymienić kilka metod ochrony przeciwpowodziowej. podać przykłady surowców energetycznych wykorzystywanych w Polsce; wymienić wady i zalety węgla kamiennego i brunatnego jako surowców energetycznych. podać cechy środowiska geograficznego i opisać warunki życia w dużym mieście i w strefie podmiejskiej. wyjaśnić pojęcie migracji ze wsi do miast; podać przykładowe przyczyny przenoszenia się mieszkańców wsi do miast. wyjaśnić czym jest bezrobocie; podać najważniejsze przyczyny i skutki występowania bezrobocia. podać przykłady przedsiębiorstw, których lokalizacja zależy od bliskości szlaków transportowych. podać przykłady walorów turystycznych Pobrzeża Bałtyku i Małopolski; 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnić powódź od wezbrania; na podstawie map, danych liczbowych oraz innych materiałów źródłowych podać konsekwencje wystąpienia powodzi. na podstawie materiałów podać przykłady związków warunków naturalnych z kierunkami rozwoju energetyki; dokonać podziału czynników rozwoju energetyki na przyrodnicze i pozaprzyrodnicze. na podstawie map, fotografii oraz danych liczbowych wskazać zmiany zachodzące w wybranej strefie podmiejskiej; wymienia przykłady nowych kierunków zagospodarowania terenu w strefie podmiejskiej. wyjaśnić pojęcie salda migracji; na podstawie mapy opisać różnicowanie salda migracji w Polsce. na podstawie materiałów opisać zmiany liczby zatrudnionych w różnych gałęziach przemysłu w Polsce. na podstawie danych statystycznych opisać zmiany 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić stosowanie kilku wybranych metod ochrony przeciwpowodziowej; wykazać związek pomiędzy deforestacją a zagrożeniem powodziowym; określić wpływ sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi. na wybranych przykładach uzasadnić rozwój energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii w Polsce; wyjaśnić związek pomiędzy warunkami pozaprzyrodniczymi kierunkami rozwoju energetyki. wyjaśnić przyczyny przenoszenia się mieszkańców do strefy podmiejskiej; wyjaśnić przyczyny przenoszenia działalności gospodarczej do strefy podmiejskiej. na podstawie piramidy demograficznej charakteryzować strukturę płci i wieku ludności wybranej wsi lub gminy wiejskiej; podać przykłady skutków społecznych i gospodarczych migracji ze wsi do miast; 	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikować i wyjaśnić przyczyny naturalne i antropogeniczne powstawania powodzi; analizować i porównać konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej; określić wpływ zabudowy obszarów zalewowych na skutki powodzi. określić warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych. identyfikować i wyjaśnić zmiany w zakresie zagospodarowania terenu i stylu zabudowy na przykładach stref podmiejskich; opisać i wyjaśnić zmiany demograficzne zachodzące w strefach podmiejskich; podać własną definicję pojęcia suburbanizacja. wyjaśnić wpływ migracji na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu na obszarach wiejskich na przykładach wybranych gmin; 	<ul style="list-style-type: none"> dokonać oceny zagrożeń powodziowych występujących na wybranym obszarze; zaproponować i uzasadnić dobór metod ochrony przeciwpowodziowej na wybranym obszarze. wyszukać informacje dotyczące warunków rozwoju energetyki w swoim regionie; dokonać oceny warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych rozwoju energetyki w swoim regionie. dokonać krytycznej oceny zmian środowiska geograficznego w strefach podmiejskich dużych miast; prognozować przyszłe kierunki rozwoju stref podmiejskich. porównać przyczyny i skutki migracji ze wsi do miast oraz migracji z miast do stref podmiejskich; zaproponować sposoby zapobiegania negatywnym skutkom wyludniania się wsi. samodzielnie wyszukać informacje na temat sposobów zapobiegania bezrobociu w Polsce;

<ul style="list-style-type: none"> opisać własne wrażenia z wycieczek turystycznych po Polsce. 	<p>długości sieci dróg szybkiego ruchu w Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym jest centrum logistyczne; na podstawie mapy określa zmiany w zagospodarowaniu obszarów położonych nieopodal ważnych szlaków komunikacyjnych. wyjaśnić dlaczego wybrane walory przyrodnicze przyciągają turystów; na podstawie materiałów udowodnić, że Kraków jest turystyczną stolicą Polski; na podstawie diagramów opisać zmiany liczby turystów nad Bałtykiem. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny zwiększonego odsetka mężczyzn w strukturze ludności niektórych wsi. charakteryzować zmiany w sektorach zatrudnienia w Polsce obserwowane po transformacji gospodarczej; wyjaśnić przemiany rynku pracy na przykładzie wybranych miast w Polsce. wyjaśnić korzyści wynikające z lokalizacji przedsiębiorstw w pobliżu szlaków transportowych; na wybranym przykładzie określa znaczenie portu morskiego dla rozwoju przedsiębiorstw, w tym zakładów przemysłowych. na podstawie mapy tematycznej opisać zróżnicowanie liczby udzielonych noclegów w nadbałtyckich gminach; porównać atrakcyjność turystyczną wybranych miejsc i obiektów w Małopolsce. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić wpływ restrukturyzacji PGR-ów na zmiany gospodarcze i demograficzne wybranych wsi. wykazać wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia; wyjaśnić przyczyny i konsekwencje wzrostu znaczenia sektora usługowego w Polsce. identyfikować związki między przebiegiem autostrad i dróg ekspresowych a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych, centrów logistycznych i handlowych; wyjaśnić na przykładach związek pomiędzy transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych. dokonać wieloaspektowej analizy walorów turystycznych Małopolski i Pobrzeża Bałtyku; określić wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić skuteczność działań podejmowanych w celu zmniejszenia bezrobocia. na podstawie dostępnych materiałów dokonać oceny dowolnego obszaru położonego w Polsce pod kątem warunków lokalizacji nowych inwestycji przemysłowych i usługowych ze względu na dostępność komunikacyjną. odszukać informacje dotyczące walorów turystycznych oraz ruchu turystycznego wybranego regionu Polski; projektować zarys strategii rozwoju turystyki w tym regionie.
Dział 5. Własny region i „mała ojczyzna”				
<ul style="list-style-type: none"> wskazać położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski; na podstawie mapy opisywać położenie oraz sąsiedztwo regionu, w którym mieszka. podać podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzować środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych. dobierać odpowiednią mapę do realizacji wycieczki krajoznawczej; w czasie wycieczki wykorzystać 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawać skały występujące we własnym regionie; przedstawiać w dowolnej formie przyrodnicze i kulturowe walory regionu. dostosować długość i stopień trudności trasy do możliwości i oczekiwań uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> prezentować główne cechy struktury demograficznej ludności i gospodarki regionu na podstawie wyszukanych danych statystycznych i map tematycznych. projektować trasę wycieczki krajoznawczej po własnym 	<ul style="list-style-type: none"> wykazać zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu. pełnić funkcję przewodnika w

<p>w czasie przygotowania i przeprowadzania wycieczek krajoznawczych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykładowe formy współpracy pomiędzy regionami. • określić obszar utożsamiany z własną „małą ojczyzną” jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym; • docenić własną rolę, w kształtowaniu małej ojczyzny. 	<p>mapę do orientacji w terenie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie dostępnych materiałów wyjaśnić korzyści płynące ze współpracy międzyregionalnej; • podać korzyści wynikające z zawiązywania związków gmin i powiatów. • przedstawić w dowolnej formie atrakcyjność „małej ojczyzny” jako miejsca zamieszkania, pracy, nauki, rozrywki. 	<p>wycieczki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzić dokumentację przebiegu wycieczki krajoznawczej; • po zakończeniu wycieczki porządkować oraz prezentować zebrane materiały. • wyszukać informacje dotyczące współpracy własnego regionu z innymi regionami, w tym z regionami zagranicznymi; • uzasadnić przesłanki zawiązywania umów partnerskich z innymi regionami. • rozpoznawać w terenie główne obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności „małej ojczyzny”. 	<p>regionie na podstawie wyszukanych źródeł informacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • krytycznie ocenić efekty współpracy międzyregionalnej; • przeprowadzić prostą analizę zysków i zagrożeń wynikających z naśladowania rozwiązań spotykanych w regionach zagranicznych. • porównać zasięg i wielkość swojej małej ojczyzny z małymi ojczyznami członków rodziny i kolegów; • wyjaśnić przyczyny różnego postrzegania najbliższego otoczenia przez różne osoby. 	<p>czasie wycieczki krajoznawczej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie samodzielnie zebranych informacji przekazać uczestnikom wycieczki wiadomości dotyczące odwiedzanych miejsc. • zaproponować nowe pola i formy współpracy własnego regionu z regionami zagranicznymi. • projektować na podstawie własnych obserwacji terenowych, działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności.
---	--	---	--	--